

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чонпар депутаттарынын область Советиниң органы

1954
АВГУСТ
19
ЧЕТВЕРГ
№ 166 (3103)
ӨРТӨӨ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын Төп Комитетинде болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинде: Тараа бүдүрерин көвүдөдир-биле кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын дугайында (1—2 аминнар).

В. Цыпкин. — Ажылчы, албан-жаакчыларын бот-онаалда үндүрүүн шым хавырар (2 арын).
Колхозтарда тудуг ажылды күштөлдүр (3 арын).
К. Хертек. — Колхозчуларга кино көргүзүлгезин экижидер (3 арын).
К. Чажап. — Эмнеде черлериниң ажылында четпестер (3 арын).

Бистин областың көдөе ажил-агыйнын мурнакчылары делгетеге (3 арын).
Чырымышкын аждакчыларының бүтү-делегей федерациянын чөпшөргөжилге комитетиниң XIX сессиязының хагдынганы (3 арын).
М. Марков. — Делегейде болуп турар черуктарның допчуламы (4 арын).

КУР БОЛГАШ КУРУККАН ЧЕРЛЕРНИ НЕМЕЙ ШИҢГЭЭДИП АЛЫРЫ—БҮГҮ УЛУСТУҢ СОРУЛGAZY

Бөгүн «Правда» тараа бүдүрерин көвүдөдир-биле кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын дугайында СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын парлап турар.

Партияның болгаш чазактың бо документини бүгү совет экижилер сеткидин уруг ханымышкын-биле номчуур. Ында кур болгаш куруккан черлерде баштайгы ууг чедишкениниң түндөлдүгү кылдынган, чаа черлерни шигээдиң алырын, аңаа үндөзүлөш, тараа болгаш өске-даа көдөе ажил-агый продуктуларын бүдүрерин улагтырарының талазы-биле чугула соругаалар салдынган.

Чуртка тараа бүдүрерин улагтырарының болгаш кур база куруккан черлерни шигээдиң алырын программазын СЭКП Төп Комитетинин февраль-март пленумунун хулаасын аңаа үндөзүлөш, тараа болгаш куруккан черлерни тараа куруктарын бажылар-биле хергелештир тараа бүдүрерин ыска үениң дургузунда өстүрериниң чугула болгаш өң-өс боттуг үндөзү болза, Казахстанны, Сибирини, Уралды, Поволжениң районнарына болгаш Соңгу Кавказтың чамдык районнарына кур база куруккан черлерни тараа куруктарын тарыры кылдыр шигээдиң алыры болуп деп пленум миңаарла айтыган.

Партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органынын мурнуна, көдөңгө бүгү ажил-агыйны мурнуна 1954—1955 чылдарың дүжүдүңгө ажылаары-биле 13 миллиондан эвээш эвес гектар кур болгаш куруккан черлерни 1954 чылда андарарының харысалгалың соругаалы салдынган. Партияның болгаш чазактың ол даалагы алдары-биле күөстөнгөн. Мурнунда ажылатпай турган кур болгаш куруккан черлерни ажылап тургаш чуртка тараа бүдүрерин көвүдөдир дугайында партияның болгаш чазактың кыйгырынын бүгү ууг иши-биле уугу хулаа алган деп чүвени СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң бөгүн парлап турар доктаалында сетки ханымышкын-биле демделген. Кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын талазы-биле партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органы, эр, херээжен колхозчулар, МТС-терниң болгаш совхозтарын аждакчылары, үлетпүрүң болгаш транспорттуң ажилчыларыныска хуу-сааның дургузунда ууг ажылды чоруткан.

СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалында бистид ууг Төрөвн чүрүвү дөш совет патриот бүрүзүң сеткил-сагышыңа чоругааланышыңны хайныгырып турар чуртагалар болгаш фактылар көргүзүлгө. Кур болгаш куруккан черлерде амгы үениң көдөе ажил-агый машиналары биле чөпшөгөтүңгө 124 чаа ууг тараалаң совхозтар тургустунган. Үлетпүрүң, МТС-терниң болгаш совхозтарының 150 муң ажык мергежилдиң ажилчылары, инженерлер, техниктер, агрономнар болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа тускай эртемнигерлер чаа районнарже эки тура-биле чорупкан болгаш ажылатпай турган чер байлактарын шигээдиң алырын талазы-биле ажилче ишпейлдиң киришкенер.

Бо чылдың чазынында кур черлерге 2,3 миллион гектарын тарыры планның турда, тараа куруктарын 3,6 миллион гектарын тараан. Ол болза, Барыны Сибирь-

ниң болгаш Казахстанның районнарына кур черлерде тарылгаларың хулаа-биле тараанын ниити чыдаанын бо чылды бекит дүк көвүдөдир органы берип турар. 1954 чылдың август 10-га чедир колхозтар болгаш совхозтар 13,4 миллион гектар кур болгаш куруккан черлерни андарган, ол болза, доктаалың планга хамаарыштыр алдыга 103,2 хуу болуп турар. Оон аңгыда кур черлерни андарар план чок турган алаан хей областарың колхозтары болгаш совхозтары 719 муң гектар чаа черлерни андарган. Мыңаңаш август 10-га чедир бүгү ССРЭ-де кур болгаш куруккан 14 миллион ажык гектар чаагай, үнүш-дүжүттүң черлер андартынган.

Коммунизмниң тургузушкунунун идеялары-биле сорул кирген колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчылары, Коммунистг партиянын уагтырарың биле, бистид бүгү уугулустан ишпейлдиң шугу дөшкөчө-биле күш-ажылчы чаагай эрес маалымды чоруту кылган. Олар кур болгаш куруккан черлерни андарарының планын ажык күөстөш, көдөе ажил-агыйны улам ыңай шигээдиң алырын херээңге кайгамчык ууг салымышкын кырген.

Мыңаңаш-даа кылдынган чүдү дөргө—баштайгы бажы-дыр. СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелин Казахстанны, Сибириниң болгаш Уралдың районнарына кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын талазы-биле бо чылды чедиң алдынга чедишкенини, ажылатпай турган чаагай үнүш-дүжүттүң черлерни шигээдиң алырын эртемнигерлерниң амырларга чуртталга тургузууну дугайында совхозтарга болгаш ылаңгыя чаа черлерни улам ыңай шигээдиң алырына чок рольду ойнар апар совхозтарга чүткүдүң биле непередери өргөжөк чугула.

Чаз черлерни шигээдиң алыры — бүгү уугулустан соруламы. Партия, профвелед болгаш комсомол организацияларының хулаагы—кур болгаш куруккан черлерни эр дүргөн немей шигээдиң алыры дөш, көдөе ажил-агыйны тракторлар-биле, көдөе ажил-агыйны машиналар-биле, немелде кезектер-биле, кыпар чүдү-биле, дериг-херексел-биле үзүткө чок хандыры дөш, чаа черлерни шигээдиң алырын районнарыңе машиналары болгаш материалдары өй-шаанда чедирери дөш бүгү колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчыларының, үлетпүрүң бүгү үлгелериниң социалистг чарыжын калба-биле непередери болуп!

Социалистг чарыжын оттары улам чаагайлаңдыр хып турар! Партияның болгаш чазактың чогадың кылганы, кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын программазын амырларга чедишкенин боттандыраалыңар!

(«Правданың» август 17-деги мурнуку чүдү).

1956 чылда чаа шигээдиң алдынга черлерге тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарының тарылгаларың 28—30 миллион гектар чедир төлөдө, тарааның болгаш өске-даа куруктарының тарыла шөлдериң улам ыңай калбартырын база кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алыр тургаш, тараа бүдүрерин көвүдөдир СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели эң чугула соруга кылдыр санап турар.

Кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын талазы-биле партияның болгаш чазактың салган дайыңчы болгаш сонгаралдың болбас соругаы ыңың болуп турар. Ол соруга бистид бүгү уугулустан бир ас-сеткилдиг, иши дөшкөчөңгө таваржыр дөргөңгө чигиней барып болур.

Ажыл-херектед чедишкенин болуруң чижилер, кадрлар шигештирээр. Чаа совхоз бүрүзүң, МТС бүрүзүңгө яны-бүрү эртемнигер кадрлары өзүп болгаш болбаазыраан турару дөш шугуругу ажилдаары өргөжөк чугула. Ол чорук негетине бөргө, оң-оң мур мергежилди азылчынар, агрономнар, инженерлер болгаш техниктер, ылаңгыя бистид совет аныяктарыныска бо чылдың чазынында шыкша партиянын кыйгырыңн эзугаар кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырыңче эки-туралың баарыңа иши-биле каттыжыр дөргөңгө СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бажык бүтүрелни илередиң турар. Партия болгаш совет органыны чаа черлерни шигээдиң алырын районнарында аждакчылар болгаш ажилчыларны амырларга чуртталга тургузууну дугайында совхозтарга болгаш ылаңгыя чаа черлерни хулаагың чүдүлгөң. Чуртталга тулушкунуң төмөндөң бистид, күш-ажылды бекит дүжүдүңгө болур төлөдө, бүгү аждакчыларга таарымчалың байдаларың тургузуп бөргө херек.

Бүгү-эвилелиң көдөе ажил-агый делгетезинде кур черлерде азылдарың кайгамчыктың үлгөң чижектери бергүстүңгөн. Мурнакчыларың дуржулаңын кичээңгөйиң өрөөни бөргө болгаш оңу колхозтарга болгаш ылаңгыя чаа черлерни улам ыңай шигээдиң алырына чок рольду ойнар апар совхозтарга чүткүдүң биле непередери өргөжөк чугула.

Чаа черлерни шигээдиң алыры — бүгү уугулустан соруламы. Партия, профвелед болгаш комсомол организацияларының хулаагы—кур болгаш куруккан черлерни эр дүргөн немей шигээдиң алыры дөш, көдөе ажил-агыйны тракторлар-биле, көдөе ажил-агыйны машиналар-биле, немелде кезектер-биле, кыпар чүдү-биле, дериг-херексел-биле үзүткө чок хандыры дөш, чаа черлерни шигээдиң алырын районнарыңе машиналары болгаш материалдары өй-шаанда чедирери дөш бүгү колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчыларының, үлетпүрүң бүгү үлгелериниң социалистг чарыжын калба-биле непередери болуп!

Социалистг чарыжын оттары улам чаагайлаңдыр хып турар! Партияның болгаш чазактың чогадың кылганы, кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын программазын амырларга чедишкенин боттандыраалыңар!

(«Правданың» август 17-деги мурнуку чүдү).

1956 чылда чаа шигээдиң алдынга черлерге тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарының тарылгаларың 28—30 миллион гектар чедир төлөдө, тарааның болгаш өске-даа куруктарының тарыла шөлдериң улам ыңай калбартырын база кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алыр тургаш, тараа бүдүрерин көвүдөдир СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели эң чугула соруга кылдыр санап турар.

Кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын талазы-биле партияның болгаш чазактың салган дайыңчы болгаш сонгаралдың болбас соругаы ыңың болуп турар. Ол соруга бистид бүгү уугулустан бир ас-сеткилдиг, иши дөшкөчөңгө таваржыр дөргөңгө чигиней барып болур.

Ажыл-херектед чедишкенин болуруң чижилер, кадрлар шигештирээр. Чаа совхоз бүрүзүң, МТС бүрүзүңгө яны-бүрү эртемнигер кадрлары өзүп болгаш болбаазыраан турару дөш шугуругу ажилдаары өргөжөк чугула. Ол чорук негетине бөргө, оң-оң мур мергежилди азылчынар, агрономнар, инженерлер болгаш техниктер, ылаңгыя бистид совет аныяктарыныска бо чылдың чазынында шыкша партиянын кыйгырыңн эзугаар кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырыңче эки-туралың баарыңа иши-биле каттыжыр дөргөңгө СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бажык бүтүрелни илередиң турар. Партия болгаш совет органыны чаа черлерни шигээдиң алырын районнарында аждакчылар болгаш ажилчыларны амырларга чуртталга тургузууну дугайында совхозтарга болгаш ылаңгыя чаа черлерни хулаагың чүдүлгөң. Чуртталга тулушкунуң төмөндөң бистид, күш-ажылды бекит дүжүдүңгө болур төлөдө, бүгү аждакчыларга таарымчалың байдаларың тургузуп бөргө херек.

Бүгү-эвилелиң көдөе ажил-агый делгетезинде кур черлерде азылдарың кайгамчыктың үлгөң чижектери бергүстүңгөн. Мурнакчыларың дуржулаңын кичээңгөйиң өрөөни бөргө болгаш оңу колхозтарга болгаш ылаңгыя чаа черлерни улам ыңай шигээдиң алырына чок рольду ойнар апар совхозтарга чүткүдүң биле непередери өргөжөк чугула.

Чаа черлерни шигээдиң алыры — бүгү уугулустан соруламы. Партия, профвелед болгаш комсомол организацияларының хулаагы—кур болгаш куруккан черлерни эр дүргөн немей шигээдиң алыры дөш, көдөе ажил-агыйны тракторлар-биле, көдөе ажил-агыйны машиналар-биле, немелде кезектер-биле, кыпар чүдү-биле, дериг-херексел-биле үзүткө чок хандыры дөш, чаа черлерни шигээдиң алырын районнарыңе машиналары болгаш материалдары өй-шаанда чедирери дөш бүгү колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчыларының, үлетпүрүң бүгү үлгелериниң социалистг чарыжын калба-биле непередери болуп!

Социалистг чарыжын оттары улам чаагайлаңдыр хып турар! Партияның болгаш чазактың чогадың кылганы, кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын программазын амырларга чедишкенин боттандыраалыңар!

(«Правданың» август 17-деги мурнуку чүдү).

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетинде болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинде

Тараа бүдүрерин көвүдөдир-биле кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырының дугайында

Мурнунда ажылатпай турган хей-хей миллион гектар кур болгаш куруккан черлерни аждакчылар кириштирип тургаш, чуртка тараа бүдүрерин көвүдөдир дугайында партияның болгаш чазактың кыйгырыңн эң үнелди болгаш бүгү улустун чүдүдүзүңүп көрдүдизин тыпканын СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели сеткил ханымышкын-биле демделеп турар. Кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын, чаа черлерни шигээдиң алырын районнарың МТС-терин, колхозтарын болгаш совхозтарын техник-биле, дериг-херексел-биле, немелде кезектер-биле, үрөңнөр-биле болгаш өске-даа эргежок чугула материалдар-биле хандыраның талазы-биле партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органыны, эр, херээжен колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчылары, үлетпүрүң болгаш транспорттуң ажилчыларыныска хуу-сааның дургузунда уугу ажылды чоруткан. Кур болгаш куруккан черлерде амгы үениң көдөе ажил-агый машиналары-биле чөпшөгөтүңгө 124 чаа ууг тараалаң совхозтар тургустунган. Үлетпүрүң, МТС-терниң болгаш совхозтарының 150 муң ажык мергежилдиң ажилчылары, инженерлер, техниктер, агрономнар болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа тускай эртемнигерлер кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын талазы-биле эки-тура-биле чорупкан болгаш ишпейлдиң ажилдап турар.

1954 чылдың чазынында чаа шигээдиң алган черлерге кызылгасты болгаш өске-даа куруктарының 2,3 миллион гектарга тарыры планның турда, 3,6 миллион гектар шөлгө тараан. Кур болгаш куруккан черлерде колхозтарда тараа куруктарының тарылгаларың планы 156 хуу болгаш совхозтарга 176 хуу күөстөңгөн.

Ап чоруткан хемчеглерниң түңнелинде Барың Сибириниң болгаш Казахстанның районнарына кур болгаш куруккан черлерде тараа куруктарының тарылгаларың күсели-биле тараанын ниити чыыласты бо чылды бекит дүк көвүдээр. Бо чылдың авласты 10-га чедир 13,4 миллион гектар кур болгаш куруккан черлер андартынган, ол болза, доктаалың планга хамаарыштыр алдыга, 103,2 хуу болгаш куруккан черлерни андарарыңе чоруткан, Омск, Акмолинск, Новосибирск, Чкалов, Курган, Павлодар, Тюмень, Кочетав, Караганда, Челябинск, Чита, Актюбинск, Соңгу-Казахстан, Ир-Култук болгаш Саратов областарың, Башкир АССР-ниң МТС-тери болгаш колхозтары, а ол шыкша ниң Сталинград, Ростов, Челябинск областарың, Став-рополь болгаш Красноярск крайларың совхозтары кур болгаш куруккан черлерни андарарың талазы-биле планның оналганы ажык күөстөңгөн. Оон аңгыда РСФСР-ниң болгаш Казах ССР-ниң МТС-тери болгаш колхозтары кур болгаш куруккан черлерни андарарыңе план чок тургаш, август 10-га чедир 719 муң гектар кур болгаш куруккан черлерни андарган, оң иштинден Амур областың колхозтарында 161 муң гектар, Сталинград облас колхозтарында 129 муң гектар болгаш Бурят-Моол АССР-ниң тий—104 муң гектар черлер андартынган. ССРЭ-ниң бүгү колхозтарында болгаш совхозтарында бо чылдың август 10-га чедир 14,1 миллион гекта кур болгаш куруккан чаагай үнүш-дүжүттүң тар кур болгаш куруккан чаагай үнүш-дүжүттүң черлерни андарган. МТС-тер, колхозтар болгаш совхозтар 1955 чылдың тарылгаларыңа кур болгаш куруккан черлерни андарарың талазы-биле аждакчыларны үргүлчүлөп турар.

СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели Казахстанны, Сибириниң болгаш Уралдың районнарына кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын талазы-биле бо чылды чедиң алдынга чедишкенини ажылатпай турган чаагай үнүш-дүжүттүң черлерни шигээдиң алырын, чаа черлерни шигээдиң алырын дөш, көдөе ажил-агыйны тракторлар-биле, көдөе ажил-агыйны машиналар-биле, немелде кезектер-биле, кыпар чүдү-биле, дериг-херексел-биле үзүткө чок хандыры дөш, чаа черлерни шигээдиң алырын районнарыңе машиналары болгаш материалдары өй-шаанда чедирери дөш бүгү колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчыларының, үлетпүрүң бүгү үлгелериниң социалистг чарыжын калба-биле непередери болуп!

Социалистг чарыжын оттары улам чаагайлаңдыр хып турар! Партияның болгаш чазактың чогадың кылганы, кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алырын программазын амырларга чедишкенин боттандыраалыңар!

(«Правданың» август 17-деги мурнуку чүдү).

1. Колхозтарга болгаш совхозтарга чаа черлерни шигээдиң алыры болгаш ажил-агый эргилдизинге кирири чуртка тараа куруктарының көвүдөдириниң талазы-биле күрөөңгөң ниити херээңге уугу салымышкын болуп, ол болза, колхозтарың болгаш колхозчуларың эрге-ажыктарыңа бүрүңү-биле тааржып турар, чүгө дээрге, көдөе ажил-агый бүдүрүлгезиниң бүгү адырларын чедишкениң хөгжүлөр, малдык баш санын чөмөр-биле хандыар, колхозтарың экономиказың улуу-биле көдүрер болгаш колхозчуларыңга натура база ажаа орулгаларын бедидер органы ол берип турар. Харын оң ужуруңдан колхозтар, МТС-тер болгаш совхозтар бо чылдың чазынында кур болгаш куруккан черлерге тараа куруктарының тарылгаларың тарырының планы ажык күөстөңгө, 1955 чылдың тарылгаларыңа кур болгаш куруккан черлерни андарарың талазы-биле доктаалың оналганы чедишкенини-биле долдур болгаш ажык күөстөңгөп турарлар.

1954 чылда чаа черлерни шигээдиң алганың дуржулазы болгаш кур база куруккан черлерни аждакчылар кириштирип тургаш, чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдирине боттук аргаларың барың өрөөни көргөш, СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели план эзугаар 13 миллион гектарын оңуңа 15 миллион гектардан эвээш эвес шөлгө чайың болгаш кузун андартыңган ол черлерге 1955 чылда тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарының тарылгаларың хандырап төлөдө кур болгаш куруккан черлерни андарарың талазы-биле 1954 чылга доктаалың оналганы элээн ажык күөстөңгөң колхозчуларың, МТС-тер болгаш совхозтар аждакчыларың, чер-черниң партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органының кыйгырып турар.

Чурттуң чөвн талакы районнарың колхозтары, МТС-тери болгаш совхозтары 1954 чылдың чазынында чаа черлерни шигээдиң алганың дуржулазы эзугаар база техниканы долдузу-биле ажыла-вышаан, 1954 чылдың чазынында болгаш күзүңгө андартыңган черлерге тарылгадан аңгыда, тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарың тарыры кур болгаш куруккан черлерниң дыка уугу шөлдериң 1955 чылдың чазынында немей аңдарып болгаш тарып шыдаар дөргөңгө СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бүзүрөп турар.

1956 чылда чаа шигээдиң алдынга черлерге тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарының тарылгаларың 28—30 миллион гектар чедир төлөдө тарааның болгаш өске-даа куруктарының тарыла шөлдериң улам ыңай калбартырын база кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алыр тургаш, тараа бүдүрерин көвүдөдир—ССРЭ-ниң Көдөе ажил-агый министрствозун, ССРЭ-ниң Совхозтар министрствозун, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, Казахстанны, Сибириниң, Уралды, Поволжениң, Соңгу Кавказтың болгаш чурттуң өске-даа районнарың партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органының эң чугула соругаы деп санаар.

ССРЭ-ниң Көдөе ажил-агый министрствозу, ССРЭ-ниң Совхозтар министрствозу, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлели, Казах ССР-ниң Министрлер Чөвүлели чаа черлерни шигээдиң алырын болгаш олардан тараа куруктарының бекит дүжүттөң алырын талазы-биле мурнакчы колхозтарың, МТС-терниң болгаш совхозтарың дуржулазың калба-биле пропагандалап болгаш неперетиңшаан, 1955 болгаш 1956 чылдарың тарылгаларыңа кур болгаш куруккан черлерни натура-биле тускайлап бээриниң болгаш шигээдиң алырын талазы-биле аждакчыларны организастаар дугайың чер-черниң партия, совет болгаш көдөе ажил-агый органыңа, МТС-терге, колхозтарга болгаш совхозтарга бүгү хемчеглер-биле дууламчыны көргүзүр апарар.

2. Кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын уугу аргалары-биле база ол черлерге көдөе ажил-агый куруктарың тарып өстүрерин бүрүн механизастарың эргежок чугулазы-биле холбаштыр ССРЭ-ниң Курлары, ССРЭ-ниң Көдөе ажил-агый министрствозу, ССРЭ-ниң Совхозтар министрствозу, Белеткелдер министрствозу база Автомобиль, трактор болгаш көдөе ажил-агыйны машина туруунуң министрствозу чаа черлерни шигээдиң алырын районнарың МТС-терин, совхозтарың болгаш колхозтарың тракторлар-биле, комбайннар-биле, көдөе ажил-агыйны машиналары-биле, автомобильдер-биле, дериг-херекселдер-биле, материалдар-биле болгаш чаңгыс-аай бакыңнар-биле хандыраның талазы-биле, а ол шыкша элеваторлары, складтары, оруктары болгаш келир оруктарың тударың талазы-биле оналдарың белеткээр апарар.

СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалың болза:

(Уланчызы 2-ги арында).

Мал чөмнериниң белеткели уугу хожудаашкында

Барың-Хемчич районнуң колхозтарында мал чөмнериниң белеткели хожудап турар. Бо чылдың августун 15-те район ситен бекителениң планын чүгө 17,9 хуу, силос салымышкын 51 хуу күөстөңгөн.

Колхозтарда күш-ажылдың организациязының көшкө, партияны-политиканы аждакчы чөпшөгөң, ажил-агыйны соругааларың күөстөңгөң хожудап турар. Ылаңгыя «Ленин оруу» колхозтуң партия организациязы (секретары эш Бударек) ситенчилер ортузунга агитас-массалың аждакчылар, социалистг чарыжы багай организастаан. Оң түңнелинде колхоз ситен ажаап алымышкынның планын чүгө 5 хуу, силос салымышкынны—21 хуу күөстөңгөн, районнуң колхозтарының эң сөөгүңдө чоруп турар. СЭКП райкомунуң инструктору эш Досаев-Ыдан ол колхозка барып турган болза-даа, ажилды ханымыңе кирибей, четпестерни ууттуар хемчеглерин албай келген.

Кызыл-Мажалык МТС-тин улурутчулары тускай эртемнигерлер колхозчулардан хооруг аждакчылар турарлар. Зоотехник эш Трусов «Кызыл-Тараачын» колхозка ийи, «Совет Тываның 5 чылы» колхозка бир

Удаа чүгө барааны көзүлгөш чоруп барган. МТС бо чылды керээ эзугаар колхозтарга 1600 гектар червиң ситенин кезип бөргө хулаагың. Мыңаңаш бүдүн ай дургузунда чүгө 100 ажык гектар червиң ситенин кескен. Колхозтарже чоруткан болду чоруп эстирер 4 комбайннар үзүткөңгөңгөң аждакчы келген.

Бардык совхоз (директору эш Базанов, парторганизация (секретары эш Шовин) август 15-ге чедир ситен ажаап алымышкынның планын чүгө 2 хуу күөстөңгөн, силос салымышкын чорутушаан. Эш Базанов ажаап ханымыңа чөгүн көргүзүп, үргүчү аргаалап чоруп турар, СЭКП райкомунуң эртемнигер турары канчал-даа таарышпас. СЭКП райкомунуң болгаш райкомунуң көдөжө үндүргөн төлөдө колхозтарың баштаар черлериниң болгаш партия организацияларының ажилыңа практиктиң дуза көргүсөйиң турар. Ам тараа болгаш ситен ажаап алымышкынының кампаниязы касыраажып келген. Ажил-агыйны уугу соругаалары чедишкениниң шигештирээр партия-органластыгы болгаш политиканы аждакчылардың денденде бүгү хемчегер-биле бедидерин негеп турар.

Дүжүттү ажаап алыры эгелзэң

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Часык хову ажылды агротехниктиң негелдери эзугаар хандырышаан, тарааның чыгы ажаалазы эки чорутканыңдан Сүт-Хар районнуң колхозтарының шөлдериң бо чылды чыгай дүжүт өзүп үнгөн. Ажаап алымышкыны кыска үеде чидирг чокка чоруларыңа районнуң машина-трактор станциязы белеткели дооскан.

Бүгү колхозтарга дүжүттү 25 ажык хундеринде доозары ажылчы планда бердүңгөн. МТС доңукта 40 тонна тарааны күрдүмүр сунушканы белеткеп тургускан. тракторнуң 3 молотилалары болгаш өске-даа чөпшөгөңгөң бекит, кадрлар четкөткөңгөң.

Амгы үеде тараа килин-не быжын эгелзэң, МТС-тен 11 комбайннар колхозтарының хову хурааларында четкөйдөй берген. Хөр-Тайгада Сталин аттыг колхоз дүжүдүн август 16-дан эгелзэң ажаап эгелзэң, мыңа 60 гектар ажык шөлдө арбай быжын. Комбайннар эштер Комбуй-оол, Таан-оол олар «6-4» деп комбайннар биле үш хун 50 гектарны дүжүдүн ажааган, олар гектар бүрүзүңгөң ортуушаан биле 15 центер дүжүттү аш турар.

Чаа дүжүттү ажаап алыры районнуң өске-даа колхозтарында эгелзэң.

1956 чылда чаа шигээдиң алдынга черлерге тараа болгаш көдөе ажил-агыйны өске-даа куруктарының тарылгаларың 28—30 миллион гектар чедир төлөдө, тарааның болгаш өске-даа куруктарының тарыла шөлдериң улам ыңай калбартырын база кур болгаш куруккан черлерни шигээдиң алыр тургаш, тараа бүдүрерин көвүдөдир СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели эң чугула соруга кылдыр санап турар.

Кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шигээдиң алырын талазы-биле партияның болгаш чазактың салган дайыңчы болгаш сонгаралдың болбас соругаы ыңың болуп турар. Ол соруга бистид бүгү уугулустан бир ас-сеткилдиг, иши дөшкөчөңгө таваржыр дөргөңгө чигиней барып болур.

Ажыл-херектед чедишкенин болуруң чижилер, кадрлар шигештирээр. Чаа совхоз бүрүзүң, МТС бүрүзүңгө яны-бүрү эртемнигер кадрлары өзүп болгаш болбаазыраан турару дөш шугуругу ажилдаары өргөжөк чугула. Ол чорук негетине бөргө, оң-оң мур мергежилди азылчынар, агрономнар, инженерлер болгаш техниктер, ылаңгыя бистид совет аныяктарыныска

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын Төп Комитетинде болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинде

Тараа бүдүрерин көвүдедири-биле кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шингээдип алырының дугайында

(Төнчүзү. Эгези I-ги арында).

3. Сибирьни болгаш Казахстанның районнарына кур болгаш куруккан черлерни улам ыңай шингээдип алыры кол жургулайында совхозтарны организаастаарың аргазы-биле боттанар ужурут деп чүвени өөренип көргөш, ССРЭ-ниң Совхозтар министрствозу, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш Казак ССР-ниң Министрлер Чөвүлели ол районнарга тараалаа совхозтарны организаастаарың болгаш оларның материал-техниктиг хандырылганының талазы-биле хемчеглерни чогадып кылар апар.

4. Кур болгаш куруккан черлерни шингээдип алырының ажылында барган ажылчынарга болгаш тускай эртемнигерге чуртталганың болгаш материалдык эргежок чугула таарымчалык байдалдарын тургузарың херээнге кичээлгеини күштөлдүрерин, ол херекте бар болуп турар улут четпестерни узуткаар төлээде МТС-терге, колхозтарга болгаш совхозтарга чуртталга бажындарының болгаш культура-амыдырал бажындарының тудуун калбаа-биле организаастаарың ооң-биле кады МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчыларының хуузунда чуртталга бажындары туруп алып чоруун бүгү хемчеглер-биле деткирин ССРЭ-ниң Көдээ ажил-агый министрствозунга, ССРЭ-ниң Совхозтар министрствозунга, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелинге, Казак ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинге, чаа черлерни шингээдип алыры райондарга чер-черни партияс, совет болгаш көдээ ажил-агый органның дугайында.

ССРЭ-ниң Садыг министрствозу, Центросоюз болгаш оң чер-черде органның кур болгаш куруккан черлерни шингээдип алырының районнарында садыг организаастаарың ажылын экижидериниң хемчеглерин аял, ол районнарың МТС-териниң болгаш совхозтарының ажылдакчыларын үлдүтүп болгаш аш-чем барааннары-биле үзүктөл чок хандырып, база оларга четчир саныг столоваяларын, чай-

наяларны, ларектарны, магазиннерни, дааранылга болгаш септелге мастерскаяларын организаастаар апар. ССРЭ-ниң Кадык камгалаа министрствозу, ССРЭ-ниң Культура министрствозу болгаш Харылаа министрствозу чаа черлерни шингээдип алырының районнарына четчир саныг эмнелгелерни, амбулаторияларын, медицина пункттарын, библиотекаларын, радиону болгаш кино установкаларын база харылаа салбырларын тургузар апар.

СЭКП-ниң Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели кур болгаш куруккан черлерни шингээдип аял турар МТС-терни болгаш совхозтарны механизатор, инженер-техник, агроном болгаш удуртук кадрлар-биле бажындарының херээн оңа чугула ужурут-дузалыг кылдыр көрүп турар, ыңчангаш кажан ол негетине бээрге, он-он муң мергежилдиг ажылчынар, агрономнар, инженерлер болгаш техниктер, ылангыя бистиң совет аныяктарымыс бо чылдың чазынында ышкаш партияның кыйгырың эзугаар кур болгаш куруккан черлерни шингээдип алырыңче эки-туралыг баарыңа изин-биле каттыгар дээринге быжыг бүзүрелни илередиң тур.

Кур болгаш куруккан черлерни немей шингээдип алырының талазы-биле бүгү улустуу кылдыр салдырган сорулганы эң дүргөн күүседери дээш, көдээ ажил-агыйны тракторлар-биле, көдээ ажил-агый машиналары-биле, немелде кезектер-биле, кывар чүүл-биле, дериг-херексел-биле болгаш үлөтүрүң өскө-даа кылыгы-биле үзүктөл чок хандырып база ол машиналарны болгаш материалдарын чаа черлерни шингээдип алырының районнарыңче ай-шан, да четирери дээш социалистик чарышты калбаа-биле непередиряңча партия, профэвилел болгаш комсомол организаастаарың, бүгү колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчыларын, үлөтүрү бдүрүлгелериниң болгаш транспорттуң ажылчына-рың СЭКП-ниң Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели кыйгырып тур.

Мал чемнерин белеткеп турар

Ниятаның малының баш санын өстүреринге болгаш оң продукттууну бедилеринге бир кол чугула чүдү—мал чемин четчир-биле белеткеп алыр дээш Эриин районнуң «Чаа орук» колхозунун колхозчулары азын ажилдарын кылган. Мал чемнерин белеткээр талазы-биле бо колхоз өскө колхозтарын мурунп турар. Августун бирги чартыныга четчир санын белеткениң планы 60 хуу күү-сигенин болгаш 300 тонна савас салдыган.

Эриин районнуң төвүде чамдык албан, черлериниң ажылдакчылары «Чаа орук» колхозтуң санын белеткениге бир хуаде дузалык ажилдарын. Олар 30 тонна санынни бөлүп, сарааттап тургускан.

Колхозтуң почтачысы эш К. Араптан болгаш хуадедеги шудургу күүседип, колхозчуларын чагаан солуннарын бажындарына чогуур үезинде тарарын турар. Илангыя санын шадүде бригадалар-гы солуннарын ол үзүктөл чокка четчир келген.

А. БИВИН.

„Коммунизмче орук“ колхозта

Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» колхозта ниятаның малына четчир саныг чөм белеткээриниң ажылы багай өвөс чоруп турар.

Мал чөм белеткээринге Сайын болгаш Ундук оларга удурткан ийи бригада 5 санын кезер машиналар, 3 аяг гравели, 54 кол кадырларын 170 эр, херексел колхозчулар ажалдан турарлар. Олар 70 сарааттарын тургузуп, 1500 тонна санын белеткеш.

Санын шөлдериңде партияның 25 агитаторлары ажалдап турар. Сигенчилер ортунаа социалистик чарыштарын, бот хуадегелерин алгалаан болгаш санынчилерин бүдүрүлгө хурамын 5 уаа эрттирген. Сигенчилерден Кызыл-оол, Мамай, Долба, Дуран-оол болгаш уруулар Доорук, Даан, Өндү, Борбак база сараат тургузучуларындан Тас Кеңден-оол, Байыр-оол болгаш оон-даа өскөдөр улут нормалын аштыр күүседип, мурунакчылар болуп ажалдап турарлар.

Сигенич бригадалардан № 1 бригадала (бригадир эш Сайын) социалистик чарыш талазы-биле бирги черин алган дээш партия организаастаарың болгаш колхоз баштаар чериниң бригадалар аразына шилчип чоруур кымыл тутун тывыска.

Дүжүт ажаап алырыңа белеткел

(Чагаалар допчулалы)

Улут-Хем районнуң «Партияның XIX съездин» колхозтуң ховуларында тараа быжып эгелей берген. Колхозчу ажылчылар 2 серилиг шаңнарын, 15 тергелерин, тараа өвөрүтү 10 хазаржактарын, 25 чаа хүүрестерин, 250 ажыг колдун айдыр, дырбааштарын септен дооскаанар. Ол ышкаш тараа кестирер машиналарын аныч-бүрү үтүмк септелгенин чоо-ку үеде доозарлар деп Т. Номгар бижең.

Чаа-Хөл районнуң «Тилеке» колхозун эш К. Сарыг-оолдун бижиң турары болза, колхозта Дадый бригадирден хову бригадаларының 700-га таразы баш тыркан, чүтлө быжыры арткан. Бригада дүжүт ажаап алырыңа 1 тара сарыгына туруп, 1 эрги сарыгын септөөн база 50 тонна тараа кирер бир складты болгаш чуртталганың бир бажындарын септелгени дооспушаан, тараа арылган 3 машинаны, тараа кестирер 3 машинаны ашпараттарын, 15 хомуттарын, 8 тергелерин септөөн болгаш 600 метр дурттуг арыбугаларын комбайн чорур кылдыр дескизөөнөр.

Септелгедө дарганаар К. Самдын, Илангала олар хун нормалын 120—150 хуу ажыг күүседип турарлар. Чагаай дүжүттү ажаап алырыңа дуза кылдырында комсомол аге организаастаарың (секретары эш Ч. Шура) 15 пионерлерин чышпап аштаары-биле хову бригадаларыңа быжыгалаан.

Улут-Хем районнуң Мичурин аттыг колхоз дүжүттү чогуур өйүндө чидирит чокка ажаап алырыңа шилтирелит белеткенин турар. Колхоз 1 серилиг шаңны, бригада турар бир бажынын туруп дооскан болгаш база 1 серилиг шаңны, бригада турар 1 бажынын чооку хуа-нерде туруп доозарлар деп эш С. Дадар-оол бижиң турар.

«Шынның» материалдарының изи-биле

«Четпес ажылдың фактылары»

Үстүдө эге-биле бо чылдың июль 8-те үнгөн № 136 (3073) «Шыл» солунда Бил-Хем районнуң харылаа контроларының почта дакыкчылары ажылында харысалга чок болуп, чагдаларын эздеринге четкериң, үрөс турарының дугайында парламенттин чүдүлү областың Харылаа контроларының эргелеки хылап көргөн.

Айтылган фактылар шын болган. Бүрү-дүлгө кеземче харысалгазын хуаде-дир-биле район прокуратурасына шилчидип берген деп областың харылаа эргелекчиңиң кабылгыга эш Давринович редакцияга дыңнаткан.

Комсомолчуларның болгаш аныяктарының бүгү күжүн дүжүт ажаап алышыныңче

СЭКП ТК-ның сентябрь, февраль-март болгаш июль пленумнарының шилтирелеринге сорук кирген көдээ комсомолчулар болгаш аныяктар аластың бүгү тар-раажылары-биле кады чакым хову ажилдарына илешпейип киришкен. Чеди муң ажыг аныяк колхозчулар болгаш механизаторлар чакым тарылганы кыска хуу-саада, бедик агротехниктиг денделге эрттирер дээш чүткүдүг күш-ажылын көргүскен. Комсомолчу-аныяктарың 27 трактор бригадаларының аразына бирги чер дээш чарыш калбарган турган. Эки түн-ведерин Сарыг-Сеп МТС-тиң Улан Рукочининиң, Бай-Хаак МТС-тиң Виктор Рыжиковтиң бригадалары көргүсөөнөр.

Чүткүдүг күш-ажыл болуун эки түн-пелин берген. Колхозчу ховуларда байлаа дүжүт өскөн. Тыямың черинге мынд эң дүжүттү өскениң база бир озагай чыды бо болган-дыр деп хоочун тараажылар чугалашың турар. Ам байлаа дүжүттү ажаап алышының чедикшиңниң ортирери—бистиң эң-не чугула херэвин болур. Маңаа комсомол организаастаарының киржилгениң ролу улут. Комсомолчуларын болгаш аныяктарың күжү тараа ажаап алышының шилтирелит участооттарына — комбайннар агрегаттарына, шаңнарга болгаш тараа өвөрүткениң интуурларына таарымчалык тургузарын баш бурунгар шилтирүүн херек.

СЭКП ТК-ның июль пленумунун шилтирели болза, дүжүт ажаап алышының комбайннар шилтирелит ролду ойнарар деп айтылган. Илангала комбайннар септелгениңе улут аныякчылар салдыган. Бил-Хем МТС-тиң аныяк механизаторлары комбайннар септелгенин чогуур үезинде чедикшиңниң дооскаанар. Илангыя комсомолчу-комбайн эш И. Бадочников септелге үезинде дыла чугула чаа саналарны кирген. Комбайнның төн транспортте-риниң доосшанын солурга чаа көпөөнөкчи транспортторуң аде кылдыр дугайында оң саналын септелгилер боттадырган. Ол болза, тараа кестирелгени дүргөдөр талазы-биле комбайнрга дузалар. Ол-за МТС-те эш Ф. Горбуновтуң аныяктар бригадалы тараа ажаап алышының эки белеткешкен. Сарыг-Сеп, Бай-Хаак МТС-терин комсомол организаастаарың дүжүт ажаап алышының белеткениңе аныяктарын багай өвөс кириштирген.

Илангала-даа четпестериниң фактылары барын өви эрте бээр аржажок. Тес-Хем МТС-тиң комбайннар септелгениңе комсомолчуларын киржилгенин өвөш болган. Мында четпестетинмөө машиналар ан-лаа бар.

Дүжүт ажаап алышының чедикшиңни чорудуруның чүтүлгө-негеден—комбайннарды күш-ажылын шын организаастаары, техниканың долу ажалында хандырып болур. Ол болза, комбайн агрегаттарын четкелеринден хамааржыр. Ол чүтүлгө ажалдың улут ужурут-дузалын ВЛКСМ-ниң чамдык райкомнары (Кызыл-көдө болгаш Чөөн-Хемчик) ам-даа четчир үзелелей, оңу боттарыңа хамаарышпас херек кылдыр санап турарлар. ВЛКСМ-ниң Тес-Хем райкомунун секретары эш Семон комсомолчулардан болгаш аныяктардан комбайн агрегаттары кым ажилдарын бешиң билбес. Комбайн агрегаттарын четкелери—ВЛКСМ райкомнарының, комсомол организаастаарының удуртучуларының дорт киржир хуаделген болур. Анда комсомолчуларын болгаш аныяктарын кирер, аныяктар агрегаттарының соци-

алистик чарыкын организаастаар, тилекчилерин аразына ВЛКСМ райкомнарының шилтирелеринге кирер тургусар херек.

ВЛКСМ райкомнары комбайн агрегаттарының ажалында контролду тургузар, ажурут чорутарын болдурууларыңа хемчеглерин амыр ужурут. Ол талазы-биле ВЛКСМ-ниң Бил-Хем райкомунун эргел чымын аныяктар агрегаттарының удуртгаларың дүжүт ажаап алышының чедикшиңниң бүгү дугайында райком комбайн бүтүрүлгө ажалында контролду тургускан, хун-бүртүгүн ажал түнелки үлдүрүп, шилтирелерин мында тилекчиге тыпышп турган. Оң ачылында аныяктарың шупту агрегаттарын чарыштын мурунакчылар болганар. Ол дүжүт ажаап алышының база шингөөлөр херек. Мынд ажал болза, тараа өвөрүткениң тешигин дүргөдөр болгаш чидирини өвөшөдөр. Чидиритер-биле демжөө—ажаап алышының кол доогузу болур. Тараа алыш чакым кестирер, кескен тарааны үр чытырболуң, чогуур үезинде чорутур херек. Шаңнарын серилери тараа арылдашының механизастаары чугула. Ол дугайында комсомолчулар эгелекчилер болуп ажаллаар ужурут.

Тарааның мыаыла четке бажырын калбаай, а бажында кестирери чугула. Маңаа аял-биле кестирер машиналарын ажиллаар херек. Мынд машиналарын ажаллаар үзелелей турар фактылар бар. Илангыя Чаа-Хөл районун Молотов аттыг колхоз 2 машинаны ам-даа септен албаан, оңу ажиллаары-даа бодавайн турар. Мынд четпестерге канча-ла өште кир аржажок. Ол колхозтуң комсомол организаастаары оңу база-ла өскөрбейн турар.

Комсомол организаастаары тараа өвөрүткениң ажаллаар аныяк чөдөөчүлерин ажалында кичөөнөкчи салыры чугула. Тараа өвөрүткениң тешигин дүргөдөр, ымыр чүдүдү калбар дээш социалистик чарыштын чөдөөчүлөр аразына калбартыр херек.

Дүжүт ажаап алышының киржилгени оларын ортузуңа масса-политиктиг ажалдың денелденген база хамааржыр. Бригада, агрегат бүрүтүгө өң эки комсомол агитаторларын шилит тургузар. Олар күш-ажылдың бедик бүдүрүчүлү дээш деңгээлде аныяктарын мобилизаастаарлар. Бо дугайында Каз-Хем районун Ворошилов аттыг колхозтуң комсомол организаастаарының агитаторлары эштер В. Кузьмин, Д. Долганов, Пономарева оларын санын ажаап алышының үезинде ажалының дүжүт ажаап алышының колдун ажалында боттадырган, солун номчугаларын хун-бүрү чорудуп, агиткуудуру үлдүтүп үлдүрүп турарлар.

Дүжүт ажаап алышының үезинде комсомол организаастаары районнар болгаш область солуннарының редакциялары-биле харылааның эки тургузуп, мурун-чыларының ажалының дугайын болгаш оларын дүжүт ажаап алышының чыры-дар херек.

Дүжүт ажаап алышының кыска хуу-саада, чидирит чокка чорудуруның дүжүт аргалары бистиң областа бар. Бо ажалдың чедикшиңниң чорудар талазы-биле партия организаастаарың дузалдыжыр—комсомол организаастаарының хундүттү хуаделген.

В. СЕМЕНОВ, ВЛКСМ обкомунун секретары.

Ажылчын, албан-саакчыларын бот-онаалда үндүрүүн шын хавырап

Чондан кирип турар үндүрүлгө болза, күтүңе бөжөдөндө улут черин дооп турар. Бодунуң күтүңезинге үндүрүт тешигин политиктиг ужурут-дузалык бистиң ажалың чоннарымыс билер.

Ол үндүрүлгениң хавырылааның үезинде чамдык бүдүрүлгө, албан черлерин чыгарыларын болдуруп турар фактылар бар. Ол болза, күтүңе аппаратының чамдык ажилдакчыларының талазында боттарының ажалын ам-даа эде тургузуп албайн турарының херечини болур.

ССРЭ-ниң үндүртү системасында бот-онаалда үндүрүлгө баш бир кол черин эзелей турар. Ол үндүрүлгү албан, бүдүрүлгө черлерин боттарының ажалын, албан-хаакчыларының шилтирелит болган өскө-даа тышкан ажалыңа доктаалган чурум эзугаар тыртып турар. Оң хавырылааны шын чорудуруның харысалганы саналга ажилдакчыларыңа болгаш коллективтериниң удуртучуларыңа онаяжыр.

Бүдүрүлгө, албан черлериниң саналга ажилдакчыларын ажалын, албан-хаакчылардан тыртып бот-онаалда үндүрүлгө хавырылган ол дугайында хоолуну шыгыг салгыр болгаш чингелдер дугайында чуруму барымдалаар ужурут. Ажилдакчылардан бот-онаалда үндүрүлгө ажыг азы четпес кылдыр хавырып аял турар фактылар хыналдалардан келерен. Кызыл хоорайың аш-чем комбинды ажалын албан-хаакчылардан бот-онаалда үндүрүлгө хавырының чурумун хой удаа үрөс келген. Чүтлө ийи ай дүргүдө 58 мынд таварылгаар болган. Илангыя эш Тонких, Петенева, Апанкина оларын тазе чогуур бот-онаалда үндүрүлгөн 78 рубль 48 копейкити чидир хавырып албаан болган. «Тыва алыш» трестиниң транспорт контролары (бухгалтери эш Уткин) март, апрель айларда эш Матвеевтен 134 рубль 65 копейкити, эш Саранинтен 44 рубль 80 ужурут.

В. ЦЫПКИН.

Доннуң сугарылга пудугларының пудугжуларында

ДОНДА-РОСТОВ. Дон илдин чарымын ховуларында гидро-техниктиг улут ажилдарын чорудуп турар. Сугтарыга пудугуларының пудугжулары Салдын ховуларында четчир 100 километр ажыг шөйтүп узар доннуң магистралдык каналының тулуун чорудуп турар.

Оң баштайгы 27 километрлерин Пиманск далайың суу-биле колхозтарын болгаш совхозтарын ховуларын амдыгааштан сугтарыл эгелей берген. Каналдың оң илангыя участооттарында механизаторлар чер казар «Эш—14/65» деп канчаар-даа аажок улут күштүг механизация болгаш өскө-даа боду чорур эскаваторларның дузамы-биле магистралдык каналын чер адал-биле суг келер кезең ажалдан кылдырып доозуп турар. Ол канал бодунуң оруунда олаң хой моондактарга таваржып турар. Ол моондактарыңа бирги—бедик дөңгөлөк. Оңу ажыг арга-биле өвөс, а харын сугу чер адал-биле дамчыдып бадырарының аргазы-биле ажал эртер деп шилтирелдик. Ол сорулга-биле 6 километр ажыг туртүт төнөлдүг үдүн казып үндүрүп турар. Оң сугу дамчыдып эрттирериниң аргазы—секунда иштанде 100—110 кубометр суг болур. Төннөлдүг улут кезең демир болгаш бетон-биле чөсөгөлп кылдыр доозулган, ам оңу чүтлө шөверлеп кылдып турар.

Банаалдык орунда таваржып турар оң чинг өвөс шүттүг ийги моондакты

ажып эртериниң талазы-биле ажал чедикшиңниң чоруп турар. Суг төнөлдүг өвөжүнү ишти-биле 6 километр ажыг агын эртереш, оон 4 километр хире каналды ажал үнүп куду батышпаан. Сал хемини барымы талазы өринге четпеш оон база-ла чер адал-биле кире бээр ужураат. Пиманск далайың суу ол дүштө хемини мырыңай дүртүң адал-биле эртер апар болгаш оон ыңай бодунуң оруун ажык каналдап үргүлчүлөп агып бадар.

Банаалдык хем ол чарында унувун тудуу база калбарып турар. Сал хемден хөсүвүн ханымыңче боду кылаштан чорур сес эскаваторлар, 20 сренперлер болгаш барык ол хире бульдозерлер шуужуп бар чорур. Олар ам бешиң банаалдык 60-гы километрде четкелдей берген. Веселовтуң суг шыгжымырыңдан оларга үкүштүр 10 эскаваторлар, 20 сренперлер болгаш чер казар өскө-даа илдиниң хой саныг машиналарын составтыг механизаторларын улут күштүг отряды чоруп адуар.

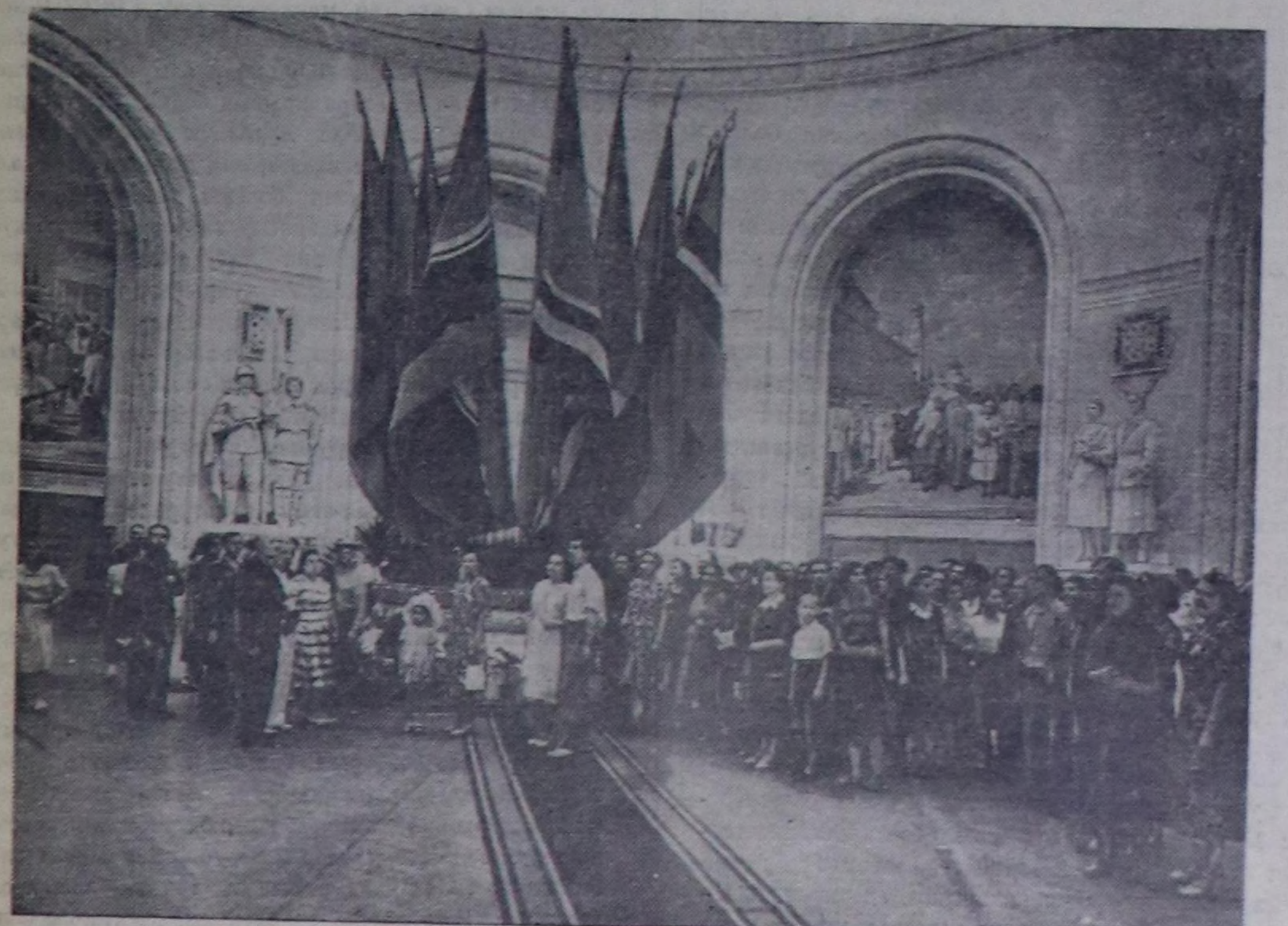
Ростов областың сугтарыга пудугуларының пудугжулары тулу-монтаж ажилдарының сес ай планын август 13-те, хуу-саа бетинде күүсеткен. 9 миллион кубометр хире сай доуракты казып үндүрүшпаан, колтарын сайгарган болгаш 10 муң кубометр ажыг бетонну салган.

Бир хун иштинде

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Ниятаның малына чөм белеткээрин дүргөдөр сорулга-биле Улут-Хем район төвүде алган организаастаарың черлериниң коллективтеринден август 15-те ийи колхозда шеф ажылы организаастаан. «Партияның XIX съездин» колхозга районнуң, редакциянын болгаш заготжымырың чериниң коллективтери чораян. Ол хун 12 кизи кол кадыры-биле 2,5 гектарың санын кескен, оон артык ажилдер шуптуу бөлүлгө турган, олар 2 улут сараатты тургускан. Эйлиг-Хемде Сталин аттыг колхозга воскресник база багай өвөс түнөлдүг болган.

Ол хун, Ленин аттыг колхозтуң хову ажылының бригадалыңда дөрт зверо бургун, мурунку хүнерден ыракта бедик көргүзүлгөдөгү болуп, 54 тонна санын сарааттаан. Сараат саныкч бир илдиниң хунде нормазы 3 тонна турда, коммунист Чодал-оолдун үш кижилгиз звероу ол хун 19 тоннаны сарааттаан. Бригада июль айың дүргүдө 1065 центнер санын ажаап алган турган, а августуң баштайгы 16 хүнеринде 9439 центнери сарааттаан чорук ажыл темпизиниң бедонни көргүскөн.

(СЭТА).

Москва. Бүгү-өвөлдөң көдээ ажил-агый делгелгези. ЧУРУКТА: Көрүктүлөр Кол павильонунд Конститүция залында. Фото В. Севостьяновтуу (СЭТА-ның фотохроникасы).

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

ЕВРОПАГА КОЛЛЕКТИВИТГ АЙЫЛ ЧОК ЧОРУКТУҢ ЭРГЕ-АЖЫЫНГА

Коллективит айыл чок чорукту айтырыларын талазы-биле нияти европа чөвүл хуралды белеткээрине дөрт күрүнелерин дагытып керетер министрлерин чөвүл хуралын августта азы сентябрда чыгарып санаалда Совет чазактын меделели калбак хей-ниятинде өлкөсүнүн болуна алган болган бүгү чурттарда сорукту чугаалажып көрүүшүдө турар. Совет Эвилелин чазактайбын ниятизациянын болуруна калбак чугаалажышынын таварыга эвес: совет санааларда амыт үеин эң чугула, оң чоругу үеин айтырыларын, оң иштинде Европага болган бүгү делегейге быжыг тайбын хандырымыга шийтирип жүрүдүзүлүгү герман айтырыгы шийтирилээрине практиктик оруктар көрдүгөн.

Герман айтырыгы талазы-биле Берлин чөвүл хуралына дугурага чедип азырыга АКШ-тын туружу шийтирип калып бийлиги болган. Иччазак оң дөргө герман айтырыгы шийтирилээрине экинчи оң эвес-тир. Совет Эвилели демократтык лагерин өскө-дө чурттары ишкан база-ла дугурага чедип азырыга экинчи сактып болган күлө турду улустар арасында харылааларында калдык-да маргалдажып айтырып, оң чөвүл хуралын болган, шийтирилээрине турар дээр түрүштө турду. Оң чөвүл хуралын чорукту маргалдап чогу хей-хей чыдар иштинде улустар арасында дүшүрүлүп чорукту эң шыгыны үнөр дөргөсүн бирөөн болуп турган иштинде айтырыгын Женева чөвүл хуралына чедип иштинде таарыштырып-биле маргыш жок бүзүрдөй баштырашкан.

Азырын айтырыгын шийтирилээрине болууну эң чоругу бүзүрдөй көргөсүн чугаалажышынын методу европа айтырыгын шийтирилээрине азыгылар-даа жүрүлүгү. Бүгү чурттарда чөвүл хуралын кызыл-аң иччазак болуп турар болган чогу-ла иччазак Совет чазактын меделели бүгү чурттарда демократтык хей-ниятинде ишиг чүзүлүшүдө болган дөргөсүнүн жүрүшү. Оң-биле калды меделели чугаалажып көрүп тура-бүгү чурттарын хей-ният болган политиканы азыгыларын, а оң иштин хей-хей парлагарга органдары ССР-нын санааларынын болууна өңөзөп меделели турар.

Совет чазак август 4-тен меделелинде Европага коллективит айыл чок чорукту системанын тургузар дугайында айтырып талазы-биле бүгү европа чурттарынын чөвүл хуралына чедип иштинде саялдар халдыларынын кемчелерин иш бурчуна калды чугаалажып көрүп азырын талазы күрүнелерге санаалда. Оң-биле чөвүл хуралды чыдыларын оң-биле артууда турар бергерин болган монадиатарын чок кылды база оң чедип иштинде болуруна саялдар халдылар болтуу арга тургузду.

Герман айтырыгы хамаарышты Совет Эвилели база-ла шая мынд азы-чөвүл чорукту иштерин турар. Бир тээ бүгү европа айтырыгын ам дөргөсү бурчу-биле шийтирилээрине болууна болган, Совет Эвилели чедип алынып болуп шийтирилээр тыпты берип болуп чамды айтырыгы-бар-биле баштайгы дөргөсүнүн саялдарын санаалда турар.

Совет чазактын чазактайбын ниятизация чугула улустар арасында дүшүрүлүп чоругу кошкандыгынын улустарынын өш-өзөн-биле улустар. Совет меделели америс болууге калдык-даа азылдар болууда дээр азылды хейрин кызырын Вашингтонга баштай орап азып турган. АКШ-тын туружу «соуул чок» деп сөстөр-биле азылдерин азырын «Нью-Йорк таймс» согуш бизнес. Иччазак-даа удавизде Каттышкан Штаттар дүзүрүнүн болган чугула-азыл дугайында меделелдер парлагарга дөргөсү үгөн. «Барын Европанын болган кызырын Франциянын хей-ниятинде сактып-сагыжыга орус меделели азылдар халдылар болууда АКШ-тын азылдары болууге айылышып турар» деп «Свенска Дагбадэр» деп швед улустун Нью-Йоркта корреспондентиз иштен.

Герман империализминде агрессианын дөргөсүнүн биле вогаара болган Барын Германияда катал төртүтүчү турар шийтирилээрине берг кырында херечиле болуп турар Европанын улустарынын болууну тайбын тургузушуну болган азылдар чоругу чугула Совет Эвилелин санаалда коллективит айыл чок чорукту системанын болууларынын азылдар-биле маргалдажып турду болуун медеп билди турарлар. АКШ-тын азылдары болууге айылышып болган олардын соо-биле динчанын чоруп ораара-дын маргыш турары улустарынын орус, ремититаризастыгын Барын Германиянын киржигеги-биле агресси чорукту белеткешинин тургузар орус европанын төвүнө дайындын чаз одаа

тургузарынче апар чыдар. Совет санаалдар-биле барын талазын агресси чөвүлдерин планларынын азымыга шийли алышыны болза, тайбын быжыглары-биле дайынга белеткештин азымыга шийли алышыны болур.

Франциянын, сөөлү чүс чыда герман эжелелеринин коозурадычы халдышыннын үш катал таварышкан чуртту, чогу бо талазы-биле оңа тода өткөттү болууга берип турар. Коллективит айыл чок чорукту дугайында база герман айтырыгы талазы-биле чугаалажышынын катал чорудар дөргө совет санаалдарга байр чедирбашкан, өң-өң азыл-бүгү улустарын француз парлагарга Каттышкан Штаттарын Францияга дөргө турары европанын камгалал нияти-лежиге» деп азыл көргөсү уду демисел күштелдеринче кыгырып турар. Европанын камгалал нияти-лежиге-динде күжү-биле болган Германиянын чөвүлдеринин дузаны-биле Европага «соо дайынды хандырымы болза, бир тээ герман айтырыгы болган Европа чурттарынын коллективит айыл чок чоругун айтырып чугаалажышынын азылдары азыл таварыштарынын долу арганы бар болган турга-ла Франциянын эрге-ажыларына уурданып турар деп «Либерсьон» согуш бизнес.

Герман айтырыгы чугаалажып көрүчө база катал азыл дугайында Совет чазактын санаалы Германиянын чөвүл-да, берин-да талазында герман улустун азыл-соруу-биле долу дүжүшкүндө турар. «Биске, немелерге херек болза чүвүл-да мурунда бистин чуртувунун чамгы ай чоругу катал тургузары болур. Женевага чедип иштинде сөздөгү эң таарышканы байдалдары болуу чугула-жок чаз чөвүл хурал азыл саялдарын халдылар чүс болза, чөвүл хуралга чөвүлдерин жүрүлүгү бис»-деп барын талазы «Весталише Рундшау» согуш бизнес.

Англиянын хей-ният бодалы Совет чазактын меделелинде бийлишин болган согуурга-биле хамаарышкан. «Иоркшир Пост» согуунун меделелинде болза, «Барын талазы күрүнелер канчаар-даа чинчигилдөө хөш кылып турга, Москвадын санаалы чок кызыры оларга берге болур». Согу эвес болган шыгыны чорукте дөргөсүн күзөп турар калдык-да иччазак чаз совет тайбын ниятизация кижиге төлөгөсүнүн эң хей көзүнүн бүзүлдөй болган сактып-сагыжын иштерин турары тодаргай.

ДАЙЫНЫН, АШТЫН БОЛГАН ЯДЫ-ТҮРҮҢГИ ЧОРУКТУҢ ПОЛИТИКАЗЫНГА УДУР

Барын Германиянын шериг плацдарынче хуулаулары орадажып турар болган америс империализмге үстөр-боо эдилдин белеткеш берикчи Адаваларын азылдарындын политиканын барын-герман чончу бүгү кезектеринин өзүп турар азылдары болган улам улуг иштерин уурданышынын болуурун Оң патриоттуг шийтирилээр баштында Боннун боо-чөпөсө сүртүшүчү ботталдыгы турарына холбаштып байдалы улам-на шыдылар аржажк алпар чыдар барын-герман пролетариат чоруп турар.

Тилерин хейринде 12 немец дивизияларын чөккү ийи чыдылар боттарынын америс эзелеринде эргеге тылып бөрин барын герман эжегеректер болган милитарист азылдары бийлиги болгай. Бир эвес мынд дивизия бүрүзү тускай, үш-биле азырга 3 миллиард марк (акша) чаргыдагы болуп жүрүлүп алган көр болза, барын герман эжегеректерин планын боттандырырга кайы хире хей херенге херенги билди азыры берге эвес. Олар 12 дивизиялар тургузарына доктап азылдар-ла болгай! Оң-биле калды Барын Германияда шериг-улустур потенциалын катал тургузар талазы-биле улуг азылдар чорутуулу турар.

Барын Германияда шериг белеткештерин канчаар-даа азыл улуг чаргыдагыларын кол үзгөн азыл чоннарын экинде салынган. Ундурт хандырымы чык келген турум-ла өзүп турар. Чондан азыл-хөргөнги үндүр согуш азылдарын аргаларын дилеп, бонн эрге-чагыргалар азыл дүзүртүлгөн 4,5 катал азыл турар дөргөсүн азыл-бүрү хей санын ундурт-лерин доктадып тургускан. Өртөстөр бажын халдынын, транспорт тарлери болган өскө-дө чүддөр ишкан белен-ле турар. Чүдгө азыл телевири өскөй турар. Барын Германияда турду турар азыл чотгарын 3 миллион хире армиянын азылдан алган улустур бугурады-леринин эзелери азыл телевири үргүчү кызырып, оң-биле калды азылдарындын күш-ажылынын улам азылдык болууну негеп турар.

Тускай саннар азылдар азылдары Германияда чүзгө-дө дөргө азылдары болгай 378,35 марктар болуп турар. Оң-биле калды бүгү барын герман ундурт төлөкчелеринин 45 хууа база-ла тускай меделе азылдар азылдар айда 150-тен ашык марк азылдан ал турар, а үндүрт

төлөкчелеринин 35 хууууну орагазы айда 150—300 марк болуп турар. Өскө өскө-биле чугаалаарга Барын Германиянын чонуну азыл чоннарыннын бештин дөрт кезе бонн чалаарда бора-бүдүн азылдар чок болуп турар. Азыл чон азыл мынд байдал-биле өткөжүр күзөп чок. Азыл чоннарын азылдар эргелерин камгалар дөргө оң демисел сөөлү үдө бонн чаргычы болуугу азыл азыл эвес демисел калбарышынын азыл.

Барын Германияга август 4-тен 12-те чедир Гамбургка транспортун, харылаанын болган коммунал албан чедеринин 15 муш хире азылдарын азыл соо-данышынын кызыл. Бир миллион 700 чуртталыгы хоорайга суг болган газ бөзү соо-даны, чырык өшкөн турган. Гамбургка мынд кемчөлдүк болган харылаарын азыл соо-данышынын 50 чыл иштинде болуп көрбөз деп парлагар меделелген. Гамбургка болган азыл соо-данышынын Барын Германиянын өскө районнарына азылдарын азыл соо-данышынын азыл меделе болган. Барынага август 9-та 236 муш азылдарын металлестер азыл соо-данышынын чаргалы, олар азыл телевири бейдерин негеп турган. Рурин болган Согу Рейн-Вестфалиянын азылдарыннын дык хей кезин азыл соо-даныш. «Бүгү барын-герман федералдык республикага сөөлү чыдылар кесту көрбөз азыл соо-данышынын чалгыны айылыды халдылар турар» деп «Берлинер Монато Эпо» согуш бизнес. «Азыл соо-данышынын шийтирилээр улам-на политиканын хандыгы болуп бар чылар» деп «Дер Таг» согуш бизнес.

Бонн эрге-чагыргаларын дөргөсүн, кызылдын болган полицейни террор турга-даа, азыл соо-данышын азылдарын байдалы азылдар дугайында боттарынын меделелинде шийтирилээр чорукту турар. Сөөлү меделелер азылдар азылдар, гамбург азылдарын күш-ажыл телевиринын байдалы азылдар дугайында боттарынын меделелерин хандырынын ам бөзүн чедип алган. Бүгү Германия барын-герман азылдарыннын мадырын демисел сактып-сагыжын каттыгырылган көрүп турар. Хей-хей чедерле чок азыл соо-данышынга дузалаар азыл-хөргөчелерин болган эг-хөргөсөлөрүн чып турар.

Барын Германияда калбарын турар азыл соо-данышынын шийтирилээр болза, бонн реваншистерин болган оларын америс эзелеринин чорукту турары Германиянын чарар политиканы, делегейин чаз дайынды белеткеш политиканы бүгү немел улустун патриоттуг уурданышынын чарыкбас кезе болур.

ЯПОН УЛУС МАССАЛЫҢ УЗУТКААШКЫН ЧЕПСЭНГЕ УДУРЛАНЫП ТУРАТ

Атомнуг бомбанын үржүүн бир-ле дугурада болууга чүктөп өрткөн япон улус массалык узуткаашкынын чөпсөз хоругулар дөргө шийтирилээр идепкей-лик киржип турар. Бүгү Японияда атомнуг болган водородтук чөпсөктөрүн хоруру дөргө кыгырыгыга ат салышынын чымылды чорутуулу турар.

Чөккү өрткөн хүнерде Хиросимага болган Нагасаккога меделел өрткөн ол хоорайларын атомнуг бомба-биле бомбадан хүдөн бөз тээ чөвү о атомнуг эзеринин узуткаашкын орагаларына азылдарына улур, Япониянын агресси шериг блоктарынче килп тырттарына улур хелдиштинин бүгү улусчу чымылдычын шийтир. Хиросима хоорайга ол хүн тайбын камгаларына чысаал болган. Хей муш кижилг митингинин киржичилери делегейин улустарына утууга-бижикти үндүргөн, мында чугулап турары болза, атомнуг дайындын үржүүн бир-ле дугуар болууга чүктөп өрткөн Хиросиманын чогу бүгү делегейге тайбын дөргө ам-даа улуг энергия-биле демиселер деп хүдөнгөн база атомнуг чөпсөктү хоруруун чедип азылдары бүгү кижиге төлөгөсүн кыгырып турар. Япон парлагар Хиросиманын болган Нагасаконун трагедиянын оюн атомнуг болган водородтук бомбаларын бугурады улустарын болган азылдарын хоруруларын кыгырып турар чүддөр-биле меделелген. «Хиросиманын болган Нагасаконун трагедиянын өрткөчү кырыгы моон соогаар каталтаас жүрүлүгү деп «Майнц» согуш бизнес.

АКШ-тын чаргычы болууге ол хүннү боттарынын-биле меделел өрткөн. Японияда америс азыл Аллисон Кюсю деп япон ортудукта префектурун Ожум океанга водородтук бомбалар шенеп көрүп Каттышкан Штаттар соо-данын негеп турар болуп губернаторарын чазгазына харылаашкан, АКШ ол шенелдерин үргүчүлүгү» деп меделелген.

Япон улусту болган бүгү делегейин хей-ниятинин негелден АКШ-тын массалык бөдүлөткөсүн тооп көрбөй турары массалык узуткаашкынын чөпсөз хоруру дөргө боттарынын меделели улам күштелерин турар улустарын өңү турар кайгышкынын болууну турар. М. МАРКОВ.

Бавариянын азыл соо-данышынын кылып турар металлестеринин полиция-биле сегиржип алышынын

БЕРЛИН. Бавариянын металлестеринин азыл соо-данышынын үш хүн дүзүлүгү полиция-биле сегиржип алышынын кылып турар. Азыл соо-данышынын азылдар туртуурган заводтарын администрация чедерле дуза көргүзүр-биле полиция кыгырышкан, заводтук чедеринге

штрейбехерлерин (азыл соо-данышынын чөвүлүнде азыл моонда болуп, азылдан туруп азыл өскөргөчүлөр) база катал азылдарын орадалган. Парлагарын меделел турарын азылдар азылдар, «оң орадагы полициянын бүгү азылдарынын мобилизация болган». Полиция-биле

үскөдөжиктин азылдарыннын тайныкты күштелерин турган заводтарын чамгы болган. Танылдар холдырында туттунуучу алган, заводтарын хаалгаларын чамгы азыл каш иччир-бе кылар турупканар. (СЭТА).

Дания. Чоокта чаз Копенгагенде «Форум» деп делегей бажынында ССР-нын улустур болган Көзгө азыл-агыл бугурадынын делегейин тургускан. Мында совет индустриянын күчүтү, совет азылдарыннын белг уран-шөвөр мергешин көргүзүп турар хей санын өспөнтаттарын дөргө салган. Чуртукта: делегей шийтирилээр.

Кореянын хосталганынын тос чыл болганына алдар болдурган Икхенянга болган байырлыг хурал

ИКХЕНЬЯН. Мадырын Совет Армиянын Кореяны хостаанын бээр тос чыл болганына алдар болдурган байырлыг хурал август 14-те «Моранбон» театрга болган.

Президиума маршал Ким Ир Сенге баштаткан партиянын болган чазактын улустурчулары орадалганар. Икхенян хоорайнын улус комитетинин даргазы Чен Ен Пхо эге сөз алган. КЭДР-нун болган Совет Эвилелин гимни-верин ирдалып күткөсүн.

Кореянын хосталганынын тос чыл оңуну дугайында илеткелди министрлер кабинетинин даргазынын орадалганы.

Тен Ир Лен кылган. КЭДР-нун чазактын болган Кореяны Күш-ажыл партиянын өмүндөндө илеткелди Кореянын хосталганы дөргө Совет Эвилелинне ийи-биле өртү четар-лык иштерген. Оң соонда ол тос чылды дүзүлүгү эрткен орукка болган республиканын демократтык базанын быжыгыларын талазы-биле моон соогаары согушаларга тодаргай доктааш чугаалаан.

Кореяда совет азыл С. П. Судалов байыр чедирп чүсө чугаалаан. СЭКП ПК-га болган Совет чазакка байырлыг чалааны хуралга хүдөп алган. (СЭТА).

Румынияны Совет Армиянын хостаан хүнүндө бээр 10 чыл оюнга алдар кылдыр

БУХАРЕСТ. Чуртту Совет Армиянын хостаанын бээр 10 чыл оюнга алдар кылдыр август 13-тен эгелеп Румынияда культуранын декадасы эгелен. Декада үеинде концерттер болур, азыл оңунга алдар кылдыр румын композиторларын бижизни чаз чогааларын көргүзөр. Уран-чечен делегейлер, ном базарлар азылгы-

нар, чогаалчыларын номчуучулар-биле ууражарышынын чоруткан турар. Хоорайларга болган суурларга совет болган румын кинофильмдерин фестивалдары, аныктарын сөгүстүрүшкенин болган карнавалдар болур. (СЭТА).

Большада автомобиль транспортуна хөгжүлдөзү

ВАРШАВА. Шаандакы Польшага болууну автомобиль туудушуну чок турган. Польшанын автомобиль үдүтүрү улус эрге-чагырганын чыдыларына тургузтуган. Ам үдө чуртта үш автозавад болган Старавожицага болган Яблоницага чүккө автомобильдин заводтары база Варшавада чинг автомобильдин завод-ду бар.

бугурадынын улуг тинделгени чедип алган. Варшавада чинг автомобильлер заводунга ийи чыл мурунда Совет Эвилелинде кези турар автомобиль артык кезектеринин энтелгени кылып турган. Ам завод-дыла хей кезектерин, кызылгы автомобильдин бугурадынын шийтирилээр болган карнавалдар болур. (СЭТА).

Болгариянын хоорайларынын болган суурларынын чагайжыдылгасы

СОФИЯ. Болгарияга улус эрге-чагырганынын 10 чылдын дүзүлүгү хоорайларын болган суурларын өвүр-хейрини шуут өскөргөн. Чуртталыгы чедерин чагайжыдыр дугайында улуг салын салышынын улустун чазга салып турар. Бирги беш чылдын дүзүлүгү чугула чуртту суурларынга 41 муш чуртталга бажынынын туткан.

Буржуазтык Болгарияга хоорай транспорту чугула Софилага турган. Ам республиканын 30 хоорайларына автобус транспорту бар. Буржуа эрге-чагырганынын 70 чылдарын дүзүлүгү суг дамыдылганын 1300 чуртталыгы чедерге туткан турган. Улус эрге-чагырганын 8 чылдын дүзүлүгү 927 чуртталыгы чедерге суг дамыдылганы туткан.

1878 чылдан 1944 чылга чедир Болгариянын хоорайларына 493 километр канализация четкири туттуган, а улус эрге-чагырганынын 8 чылдын дүзүлүгү канализация четкири 395 километр чедир улгаткан.

Ийги беш чылдын дүзүлүгү Болгариянын азыл чоннарын бирги беш чылдын негелден дөргө азыл катал хей чуртталга шөвүн ал турар. (СЭТА).

Албаниянын көдө райондарында

ТИРАНА. Албаниянын согу чүгүндө турар Пул район чуртту өскө-дө дагы районнарын-биле бир дөмө чоокка чедир-ле культура талазы-биле чыдып калган районга санаалы келген. Чуртка улустур эрге-чагырганын доктаашын тургузарын мурунда ол районун көдө суурларынын бирөөн болуп Иболга чугула чамгы эге школа турган, азыл эсе 14 көдө суурларын тургалары база көп өрөтүп турган. Ол школа өрөтүр эргелер чугула ул чедерин феодалдарын азы-төлдөр турган. Чырыкшынын болган медициналык өскө калдык-даа албан чедери ол үдө Иболга чок турган.

оттары чырып берген, оңү көдөнин электри станциялары берип турар. 1945 чылдан эгелеш 1950 чылга чедир ол үеинде иштинде Албаниянын чүдө көдө районнарында берип 1164 школар тургузтуган. 1951 чылдан 1953 чылга чедир үеинде иштинде школар туудууга 661 миллион леки (албания акша) чаргыдан. Дайын мурунда Албаниянын көдө суурларын чамгы-даа район энтелген турган. Улустун эрге-чагырганынын чыдырында көдөндөй чуртталгы чоннарына 1000 орнуларын 37 район өмчелдерин аштырган. Мурунда чуртка 30 амбулаториялар турган, ам оларын саны 478 болуп турар, оларын иштинде 413-жү көдөнин чуртталгы чоннарын хандырып турар.

Чурт хосталганынын соонда улустун эрге-чагырганы мында 13 эге школарын болган бир чед чыл школазын азылган. Итали худанышынын дүндүндө көдө суурга бижик билбес 3500 кижиге санатынын турган, а ам мында бижик билбес чорук барык узуткаашкан. Иболга көдө чедеринде 3 амбулаториялар азылгыткан. Чоокта чаз Иболга көдө тараачыныннын бажынынын электри

Дайын мурундагы Албанияга чамгы-даа көдө электри станциялары турбаан, а ам чуртта 41 көдө электри станциянын 53 көдө суурларга чырыкты берип турар. Бо чылдын төңчүлүгү чедир ам-даа 9 көдө электри станциялары тургустунар. (СЭТА).

Румыниянын азыл чоннарын азылдын мадырылгы демиселдин дугайында чаз кино чурук

БУХАРЕСТ. Румыниянын Совет Армиянын хостаанынын тос чыл болганын холбаштыр культура декаданын таварыштыр «Хүн үнү о» деп чаз уран-чечен румын кинонун хей-нияти көрүлдөзү август 14-те болган. Ол кино болза, «Горнистик чөвөр» деп кинонун Пиги сериясы.

«Хүн үнү о» деп кино болза, Коммунист партиянын улустургалы-биле чуртту хостаары дөргө азылдын азылдын мадырылгы демиселдин дугайын көргүзүп турар. Ук кинонун көрүшкүндө министрлер чөвүлдерин даргазы Г. Георгиу-Дж. Румыниянын азыл чоннарыннын төп комитетинин бир дугуар секретары Г. Апостол, партиянын болган чазактын улустурчулары, хей-ниятин телелекчилери олурушканар. (СЭТА).

Конституцияга удур болган фашисттер шийтирилээр АКШ-тын Коммунист партиянын меделели

НЬЮ-Йорк. Коммунист хойбулдан дашкаар деп чаралар дугайында айтырыгын талазы-биле сенатка болган бадылашынга холбаштыр АКШ-тын Коммунист партияны меделел параш үндүргөн.

Меделелде чугаалап турары болза «Коммунист хойбулдан дашкаар деп чаралар болган профессорларын таратар сыгырар соруга-биле август 12-де сенатка болган бадылашыны болза, марксизмдин болган политиканын согушалар чамгыга улустур өң-биле чорукту турар хойбулга улус азылдарын болур... Кандык-даа чугаалажышынын чөккө болган үдөсүн суур чок чөргө ийи, чамгы кижилерин саналын барылааап сенатка килре берген ол хойбул телевири дөргө, угаан бодал чок болган конституцияга улур жүрүлүм чок каржы чорук болур. Хойбул телевири херек кырында коммунисте улус демиселдин гитлерге көргөсүн профессор-чедеринге улур каржы шаанынын азылдарын орадалжышынын болуп турар.

Организациянын азыл чоннар болган либералдык хей-нияти фашистче ол улус базамга улур болууну улустарыннын конгрессе болган президентине меделелер ужурагу... Ол хойбул телевири күш чок бөдүлүрүнче коммунист кыгырып тур. Конгрессе, судка болган бүгү хей-ниятин мурунга ол хойбул телевири улустарын бурду шавар талдык, коммунист организастыг азылдарына болган бүгү-ле хосталага, мыакшынын америкаларга каттыжар. (СЭТА).

Шериг эвилелдерин чөпсөглөргө болган хоралакчы эжилдар чорударына АКШ-тын чаз акшаландырышынын

ВАШИНГТОН. 1955 сан-жөө чымында «бөт-боттарынын айыл чок чоругу хандырынынга» азы тодаргайларга, шериг эвилелдеринин болган блоктарын талазы-биле АКШ-тын эвилелдерин чөпсөглөргө 3 миллиард 54 миллион долларын чаргыларын чазакка чөпсөглөп турар хойбул телевири конгресс хүдөзөп алган АК бажыны дамчып берген. Ол түнүчү иштинде 2 миллиард 793 миллион азыл долларын дөргө шериг согушаларына, а оң иштинде 1,5 миллиард азыл долларын Иракка Чөвүл-чүзү районунга ол-ла согушаларга чаргыларын көрүп турар.

«Европа армиянын» дугайында керөөн Франциянын болган Италиянын чазактары бадыларын хандылар согуга-биле оларга бажынын кылар аргана АКШ-тын президентине берип турар иштин тускай чүдүлү хойбул телевири-ликте база кирген. Бир эвес ол күрүнелер ук керөөн бадылаас болза, 1954 болган 1955 сан-жөө чылдарында Франция болган Италияга бээр деп көрүлгөн материалдарын тыпсырыдан ойталаарын ол чүдүлө чөпсөглөп турар. Италия шериг материалдарын дамчыдып бөрин хойбул телевириде база көргөн.

Хойбул телевириде 100 миллион долларын Совет Эвилели болган улус демократизминин чурттары